

Henkilöliikenteen hankinnat – kokemuksia ja esimerkkejä

Lapin kuljetushankinnat ja
energiatehokkuus hankinnoissa
30.1.2020, Rovaniemi
Jenni Eckhardt, VTT

Esityksen sisältö

- MaasDigiboksi –hanke
- Lähtökohdat henkilöliikenteen kehittämiseksi
- ALPIO-hankkeen kokemuksia
 - Kokeilut
 - Hankintamalli
 - Havaintoja hankintoihin

MAASEUDUN KULJETUSTEN JA LIKKUMISEN DIGIBOKSI

Valtakunnallinen tiedotushanke kuljetusten ja liikkumisen muutoksesta maaseudun näkökulmasta

Tavoite: Kannustaa hyödyntämään liikennepalvelulain ja liikenteen digitalisaation mahdollisuuksia ja tuottaa tästä käytännönläheistä materiaalia

Pääasiallinen kohderyhmä: Maaseudun pk-yritykset

- Esim. maatilat, konepajat, matkailu, leipomot, kuljetuspalvelut...

Toteuttajat: Vaasan yliopiston Levón-instituutti, kumppanina VTT

Hankeaika: 2018-2021

Ohjausryhmä: MTK, Traficom, ELY, Väylävirasto, Kuntaliitto, ITS Finland

Rahoittaja: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma/
Valtakunnalliset maaseudun kehittämishankkeet

Vaasan yliopisto
LEVÓN-INSTITUUTTI

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Yhteiskunnan kuljetukset
Markkinaehtoiset palvelut
Vertaisvuokrauspalvelut
Kimppakyydit jne.

Kela

SVL

2. asteen
oppilaitosten
kuljetukset

ELY

Reittiliikenne
kuntien välillä

Yhteydet
lentokentille

Puolustusvoimat

Varusmies-
kuljetukset

Yhteydet
VR:n juniin

SHP ja terveys-
keskusten väliset

Sairaanhoido- piirit

Laboratorio

Apuväline

Laboratorio

Hoitotarvike

Terveyskeskus & Hammashoitola

Apuväline

Lääke

Reittiliikenne

SHL

VPL

Esikoulu

Km-rajat

Peruskoulu

KUNTA henkilöliikenne

(Yhteydet
lentokentille)

2. asteen
oppilaitokset

Kirjasto-
kuljetukset

Laboratoriot
- terveys-
tarkastukset
- vesistöt

Ruokakassit

Ateria-
kuljetukset
(kotiin)

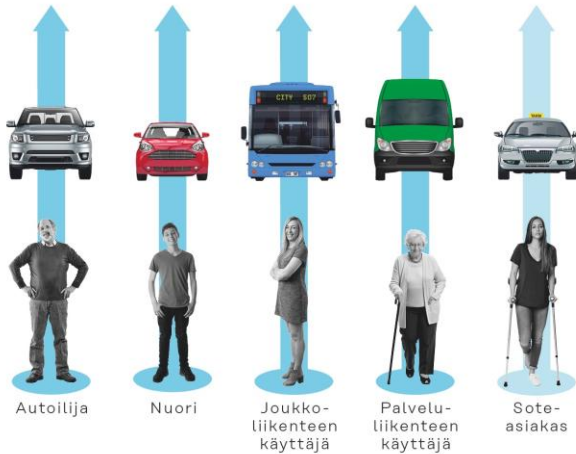
KUNTA tavaraliikenne

Ateriakuljetukset
(koulut, oppilaitokset)

YHTEISKUNNAN KULJETUKSET

Alueellisen Liikkumisen Palveluiden Integroitu Operointi (ALPIO)

NYKYTILA

Autoilija

Nuori

Joukko-
liikenteen
käyttäjä

Palvelu-
liikenteen
käyttäjä

Sote-
asiakas

● Itsemaksava asiakas

● Yhteiskunnan tukema asiakas

TULEVAISUUS

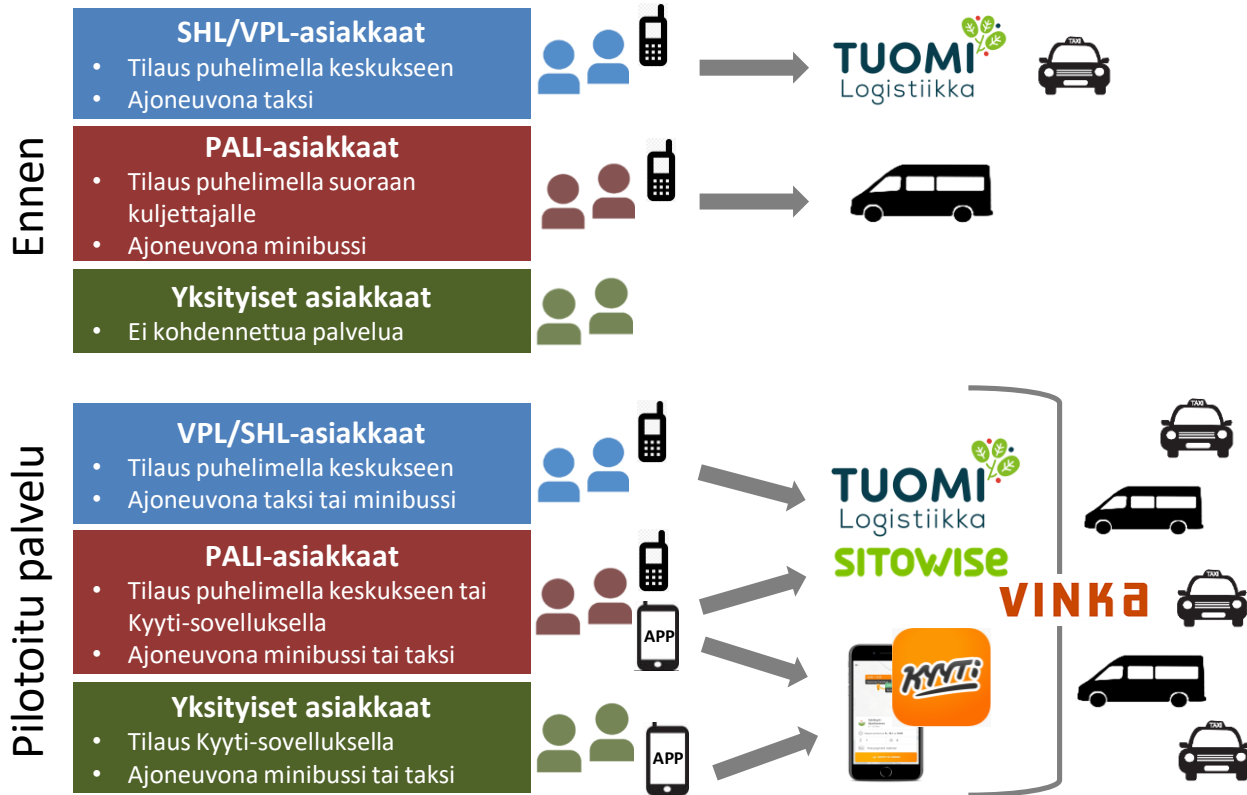

ALUEIDEN SAAVUTETTAVUUS
LIIKKUMISEN PALVELUTASO
HARVAAN ASUTUILLA SEUDUILLA
AJONEUVOJEN TÄYTTÖASTEET

LIIKKUMISEN KUSTANNUKSET
KASVIHUONE-
KAASUPÄÄSTÖT

Pirkanmaan (Kuru, Vammala) kokeilun muutokset

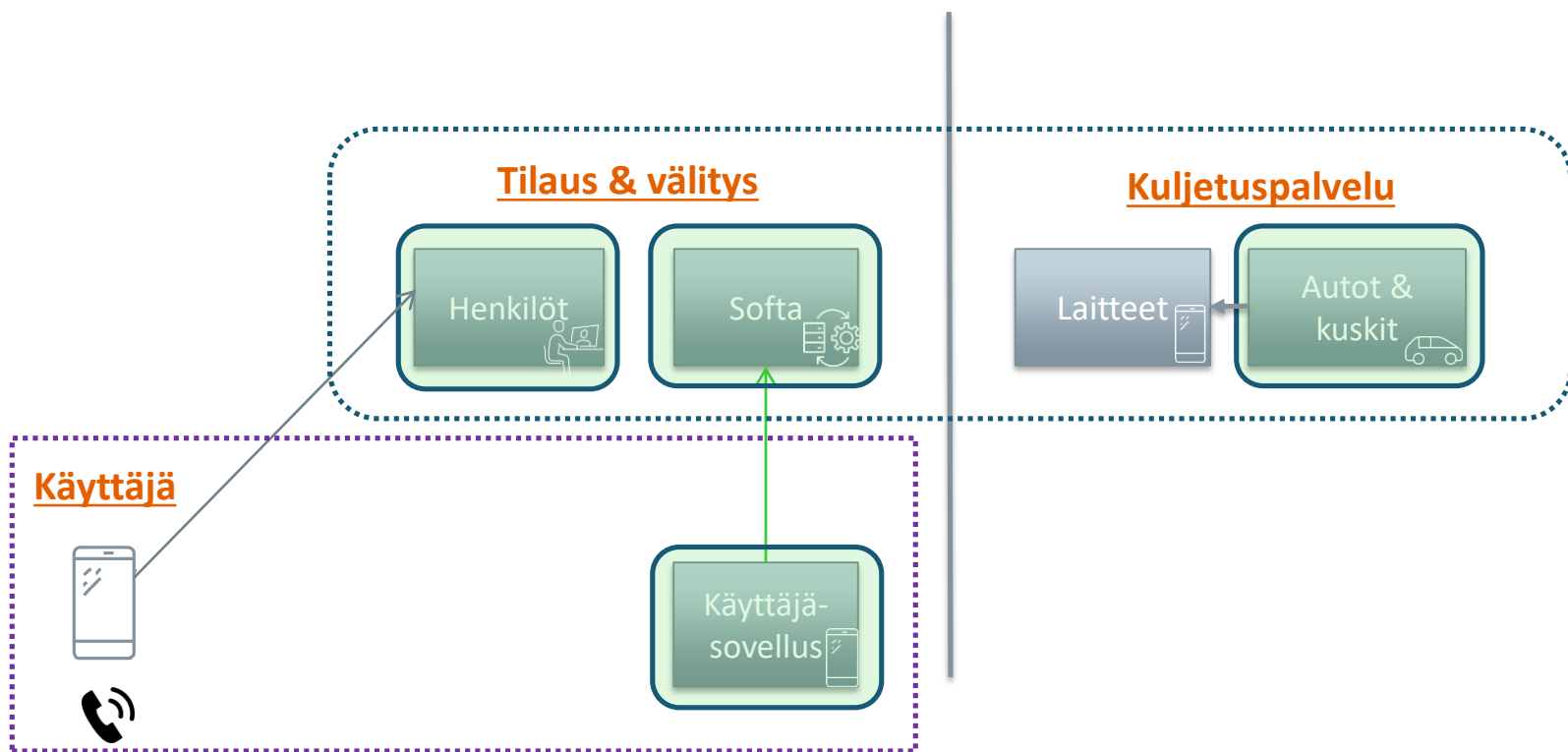

Vaikutuksia

- Käyttäjätaso: kulkumuodon muutos
- Liiketoiminta-/organisaatiotaso: alueellisen liikkumisen kehittämisen edistäminen ja datan jakaminen
- **Yhteiskunnallinen taso:**
 - Ajetut kilometrit vähenivät 12,6% eli 10923 km*, ja CO₂ –päästöt laskivat 2,6 tonnia**
 - VPL/SHL-asiakkaat siirtyivät käyttämään enemmän PALI-minibusseja
 - Kustannussäästöjä julkiselle sektorille
 - Parantunut ajoneuvojen täyttöaste
 - Täyttöaste oli 1,65 (keskimäärin ajoneuvossa oli 1,65 matkustajaa)
 - Parantunut saavutettavuus

* Verrattuna tilanteeseen ilman yhdistelyä

** Arvioitu LIPASTO -yksikköpäästötietokannan perusteella (<http://lipasto.vtt.fi/yksikkopaastot/indexe.htm>) käyttäen CO₂ päästöinä minibusseille 278 g/km (6t jakelukuorma-auto, tyhjä, taajama-ajo, EURO VI) ja henkilöautoille 168 g/km (1,3 hlöä, taajama-ajo, v. 2016 keskim.).

Modulaarinen hankintamalli: kaikki osat hankitaan erikseen

Modulaarinen malli: SWOT

Vahvuudet

- Mahdollistaa periaatteessa alueellisen (esim. maakunnallisen) alustan luomisen, johon voidaan **yhdistää** kunta- ja toimintokohtaisia järjestelmiä (huom! tällä hetkellä ei ole maakunnallista hankintayksikköä, maakunnallinen alusta vaatii yhteishankinnan).
- Suuri **joustavuus**.
- Kokonaisuuden **avoimuus**
- Osien vaihdettavuus.

Heikkoudet

- Ei ole vielä käytössä (referenssien puute).
- Vaatii tilaajalta **ymmärrystä** tilaus- ja välitystoimintojen yhdistämisestä.
- Edellyttää tilaajalta hyvää **osaamista** ja **resursointia** (työmäärä kasvaa), että ymmärretään kokonaisuuden hallinnan vaatimukset.
- Edellyttää mm. ohjelmistokehityksen ja IT-rajapintojen ymmärrystä; vaatii useita ihmisiä erilaisilla **osaamisprofiileilla**.

Mahdollisuudet

- Edellyttää ymmärrystä tulevaisuuden vaatimuksista, mikä mahdollistaa oikeansuuntaisen kehityksen.
- Reaaliaikainen kuljetusten kilpailutus. Voisiko soveltaa dynaamista hankintajärjestelmää, jossa uudet kuljettajat voivat liittyä palvelutuottajiksi vapaassa tahdissa?

Uhat

- Riskinä jos autoilijat eivät liity tuottajiksi palveluun.
- Jatkuvien hankintojen kierre.
- Integroinnin aiheuttamat mahdolliset lisäkustannukset
- Avoimuus edellyttää toimivaa tietosuojaa ja erillisiä sopimuksia tätä varten

Muita havaintoja hankintoihin

- Huomioi sopimuskausi pilotoinnissa
- Kuljetustarpeet hankinnan lähtökohtana → kriteerit
 - Pilotoinnin kautta
- Varmista jatkumo kokeilun jälkeen
- Vuoropuhelua (mitä kaikkea on jo olemassa?)
- Sisällytetään sopimukseen kokeilujen ja muutosten mahdollisuus
 - Paljonko lyötävä lukkoon kilpailutuksessa?
- Puolueettomuus: välitys- ja kuljetuspalvelu erillisinä
- Asiantuntijan hoidettavaksi (kuten esim. Tuomi Logistiikka)
 - Hankinnat, liikenne, ICT, strategia
- Ohjeistusta tarvitaan

Kiitos!

Jenni Eckhardt
jenni.eckhardt@vtt.fi
+358 40 750 5615

MAASEUDUN
KULJETUSTEN
JA LIIKKUMISEN
DIGIBOKSI

www.vtt.fi/maasdigiboksi

Twitter: @MaasDigiboksi

Facebook-keskusteluryhmä
(hankenimellä)

YouTube (hankenimellä)

Ajankohtaiskirje kuukausittain
(tilauslomake hankesivuilla)

ALPIO:

[https://cris.vtt.fi/en/projects/alueellisen-
liikkumisen-palveluiden-integroitu-
operointi](https://cris.vtt.fi/en/projects/alueellisen-liikkumisen-palveluiden-integroitu-operointi)

[https://www.sitra.fi/hankkeet/julkiset-ja-
yksityiset-liikkumispalvelut-samalle-
tarjottimelle/](https://www.sitra.fi/hankkeet/julkiset-ja-yksityiset-liikkumispalvelut-samalle-tarjottimelle/)